

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Strasbourg, 2016.3.8.
COM(2016) 127 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

A szociális jogok európai pillérével kapcsolatos konzultáció elindításáról

{SWD(2016) 50 final}

{SWD(2016) 51 final}

1. Bevezetés

Juncker elnök az Európai Parlamentben az Unió helyzetéről 2015. szeptember 9-én tartott értékelő beszédében bejelentette a szociális jogok európai pillérének létrehozását. Ez a kezdeményezés a Bizottság által a gazdasági és monetáris unió (GMU)¹ elmélyítése és méltányosabbá tétele érdekében végzett munka részét képezi, és a Bizottság 2016. évi munkaprogramja is tartalmazza.

Ahogy Juncker elnök beszédében megfogalmazta: *„Fokoznunk kell a méltányos és valóban páneurópai munkaerőpiac megteremtésére irányuló munkát. [...] Ezen erőfeszítések részeként szeretném, ha létrejönne a szociális jogok európai pillére, amely figyelembe veszi az európai társadalmak és a munka világának változó jellemzőit, és amely irányítúként szolgálhat az euróövezeten belüli megújított konvergencia számára. A szociális jogok európai pillérének ki kell egészítenie mindazt, amit az uniós munkavállalók védelme terén mindeddig együttesen elértünk. Várakozásaim szerint a szociális partnerek központi szerepet fognak vállalni ebben a folyamatban. Úgy vélem, helyesen cselekszünk, ha ezt a kezdeményezést az euróövezeten belül indítjuk el, lehetővé téve ugyanakkor a többi uniós tagállam számára, hogy csatlakozzanak hozzá, ha szeretnék.”*

A jelen közlemény felvázolja a szociális jogok európai pilléréhez vezető utat. Rögzíti a kezdeményezés mögött meghúzódó elgondolást, tárgyalja annak szerepét, terjedelmét és jellegét, valamint széles körű konzultációt indít visszajelzések gyűjtése céljából. A pillér első előzetes vázlatát a jelen közleményhez csatoltuk a vita megkönnyítése végett. A jelen közleményhez két bizottsági szolgálati munkadokumentum is tartozik: az első leírja azokat a kulcsfontosságú gazdasági, munkaerő-piaci és társadalmi trendeket, amelyekre a pillér épül, és amelyek kezeléséhez a pillérnek hozzá kell járulnia, míg a második dokumentum a legfontosabb uniós szintű jogi vívmányokat idézi fel.²

2. Miért van szükség a szociális jogok európai pillérére?

2.1. Rendkívül versenyképes szociális piacgazdaság

Ez az uniós szintű fellépés az Unió alapelveit tükrözi, és azon a meggyőződésen alapul, hogy a gazdasági fejlődésnek nagyobb mérvű társadalmi fejlődést és kohéziót kell eredményeznie, és az európai értékekkel összhangban a megfelelő biztonsági hálók biztosítására irányuló szerepe mellett a szociálpolitikát egyben olyan termelési tényezőnek kell tekinteni, amely csökkenti az egyenlőtlenségeket, a lehető legnagyobb mértékű munkahelyteremtést tesz lehetővé, és elősegíti az európai humántőke gyarapodását. Ezt a meggyőződést a foglalkoztatással és a szociális teljesítménnyel kapcsolatos adatok is alátámasztják. Gazdasági szempontból a legjobban teljesítő tagállamok ambiciózusabb és hatékonyabb szociálpolitikát alakítottak ki, melyre nemcsak a gazdasági fejlődés eredményeként, hanem növekedési modelljük központi részeként tekintenek. Kulcsfontosságú ebből a szempontból az olyan jóléti rendszerek és munkaerő-piaci intézmények kialakítása, amelyek betöltik a szerepüket és támogatják a munkahelyteremtést.

¹ Politikai iránymutatás a hivatalba lépő következő Európai Bizottság számára, 2014. július 15., „Új kezdet Európa számára: a munkahelyteremtés, a növekedés, a méltányosság és a demokratikus változás programja”.

² 2016. március 8-i bizottsági szolgálati munkadokumentumok: „A szociális jogok európai pillére mögött meghúzódó kulcsfontosságú gazdasági, foglalkoztatási és társadalmi trendek” (SWD(2016) 51) és „Az EU szociális vívmányai” (SWD(2016) 50).

Ez a megközelítés e Bizottság általános gazdasági programjában is központi szerepet tölt be, amint a 2016. évi növekedési jelentés is szemlélteti. A strukturális reformok, beruházások és a felelős költségvetési politika támogatását illetően a Bizottság egyértelműen kiemelte a társadalmi megfontolásokat és a társadalmi igazságosságot.

A szubszidiaritás elvével összhangban elsődlegesen a tagállamok hatáskörébe tartozik saját foglalkoztatási és szociálpolitikájuk meghatározása. Ez felöleli a munkajogi szabályozást és a jóléti rendszerek megszervezését is. Ezeket a hatásköröket az EU-szerződések rögzítik, amelyek az Európai Gazdasági Közösség megalakulása óta az EU-nak is szerepet szánnak ezeken a területeken, amely szerep a tagállami intézkedések kiegészítésében áll. Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikke tükrözi ezt az általános célkitűzést, amely szerint az Unió *„Európa fenntartható fejlődéséért munkálkodik, amely olyan kiegyensúlyozott gazdasági növekedésen, árstabilitáson és magas versenyképességű, teljes foglalkoztatottságot és társadalmi haladást célul kitűző szociális piacgazdaságon alapul, amely a környezet minőségének magas fokú védelmével és javításával párosul.”*

Az európai egységes piac létrehozása és elmélyítése ezért együtt haladt a szociális terület jogi vívmányainak uniós szinten történő fejlesztésével az egyenlő versenyfeltételek biztosítása, a szociális dömping vagy a „negatív verseny” veszélyének korlátozása, valamint a gazdasági és társadalmi integráció elősegítése végett. Ez az oka annak is, hogy az 1990-es évek óta a foglalkoztatási és szociális megfontolások az uniós szintű gazdaságpolitikai koordinációs folyamat, ismert nevén az európai szemeszter lényegi elemei. A szociális jogok európai pillére mögött meghúzódó elgondolás ezt a logikát követi, és kettős igényt elégít ki: egyrészt a válság leküzdése és az előrettekintés a célja, másrészt pedig a gazdasági és monetáris unió elmélyítése és méltányosabbá tétele.

2.2. A válság leküzdése és előrettekintés

Európa éppen az utóbbi évtizedek legsúlyosabb válságából lábál ki: mindegyik tagállam és az EU teljes egésze is küzd a krízis politikai, gazdasági és szociális következményeivel, miközben a jövőbeni fejleményeket próbálja előrevetíteni. A válság súlyos és látható nyomot hagyott Európa társadalmán és gazdaságán. A jóléti rendszerek felfogták a hatások egy részét, de nőtt a munkanélküliség, a népesség jelentős hányada a szegénység küszöbére sodródott, a költségvetéseket megszorították és a tagállami teljesítmények között megnőtt a különbség. A munkanélküliség már sok éve nagyon súlyos mértékben terheli az egyéneket és a társadalmat: mintegy 22 millió személy még mindig állás nélkül van és munkát keres (ebből közel 17 millióan az euróövezeten belül), amelyből 10 millióan több mint egy éve vannak ebben a helyzetben.

A válság emellett egyes alapvetőbb hosszú távú trendeket elfedett, másokat pedig felerősített. Ez utóbbiak közé tartoznak például a társadalmi struktúrák, családi és munkavégzési minták változásai; a munkával töltött életek számának növekedése és a tevékenységek diverzifikálódása; a munkaerők és a munkavégzés új formáinak elterjedése; az oktatási szint növekedése és az általános strukturális munkaerőhiány között fennálló paradoxon; fokozódó egyenlőtlenségek, a várható élettartam növekedéséből és a népesség előregedéséből eredő új szükségletek és lehetőségek; a technológia változása, valamint a társadalom és a gazdaság digitalizációja.

A munka világával és általánosabban a társadalommal kapcsolatos kihívások terjedelme és természete a 20. századhoz képest radikálisan megváltozott, és sok olyan új vagy közelgő trend van, amelyekhez Európának alkalmazkodnia kell majd. A szociálpolitika célkitűzései és

annak teljesítőképessége jelentős próbának néz elébe, és nagyon sok múlik Európa jól működő és méltányos munkaerőpiacok és jóléti rendszerek megvalósítására való képességén saját termelékenysége növelésének, a globális versenyben való részvételének, a társadalmi kohézió megerősítésének, valamint az életszínvonalának további növelésének szempontjából is.

Ez az elgondolás nemzetközi szinten és az egyes tagállamokban is kezd előtérbe kerülni.³ A jövővel kapcsolatos bizonytalanságok ellenére egyre több adat áll rendelkezésre és növekszik a világméretű konszenzus arra vonatkozóan, hogy erősíteni kell a gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődés közötti kapcsolatot, hogy az egyenlőtlenségek visszavetik a gazdasági fejlődést, és hogy egy befogadóbb növekedési modellt kell kialakítani, ahogyan azt az Egyesült Nemzetek által 2015. szeptemberben elfogadott Fenntartható fejlődési célok, valamint a G20 által ismételt levont következtetések is szemléltetik. Ez a globális napirend nagyban támaszkodik a nemzetközi szervezetek – például a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, a Világbank, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet és a Nemzetközi Monetáris Alap által végzett hatalmas mennyiségű kutatásra.

Ezek a kiadványok rámutatnak arra, hogy a hosszú távú növekedés, az egyenlőség és a társadalmi fejlődés között az egyik transzmissziós mechanizmus a humántőke-beruházás. Ezek a kiadványok azt is igazolják, hogy a jövedelembeli egyenlőtlenség hosszú távon negatív hatást gyakorolhat a potenciális növekedésre azáltal, hogy megszilárdítja és megerősíti a meglévő esélyegyenlőtlenségeket, korlátozza a képességek fejlesztését és akadályozza a társadalmi és foglalkoztatási célú mobilitást. A fejlett gazdaságokban, amelyek jóléte a termelékenység növekedésén és innovációs képességükön alapul, a társadalmi és gazdasági teljesítmények az érme két oldalát testesítik meg. A modern szociálpolitikának az esélyegyenlőségen alapuló humántőke-beruházásra, a szociális veszélyek megelőzésére és a szociális veszélyekkel szembeni védelemre, a hatékony biztonsági hálók létezésére és a munkaerőpiachoz való hozzáférés ösztönzésére kell épülnie oly módon, amely lehetővé teszi az emberek számára, hogy méltó életet élhessenek, életük során megváltoztathassák személyi és szakmai státuszukat és a tehetségüket a lehető legjobban kamatoztathassák.

2.3. A gazdasági és monetáris unió elmélyítése és méltányosabbá tétele

Az euróövezet levonja az elmúlt évek válságával kapcsolatos tanulságokat és további integrációs és konszolidációs folyamatot kezdeményez. Ez a folyamat szükségszerűen tartalmaz egy szociális dimenziót. Az öt elnöknek az európai GMU megvalósításáról szóló jelentése⁴ kiemeli, hogy „*Európának a szociális téren is az »AAA« minősítés megszerzésére*

³ Lásd például ILO (2015), „The future of work centenary initiative” (Centenárium kezdeményezés a munka jövőjéről); OECD (2016), „Policy forum on the future of work” (A munka jövőjéről szóló politikai fórum); Bertelsmann Stiftung (2015), „Redesigning European welfare states – Ways forward” (Az európai jóléti államok újratervezése – az utak); Bundesministerium für Arbeit und Soziales (2015), „Green Paper: Re-Imagining Work. Work 4.0” (Zöld könyv: A munka újragondolása. Munka 4.0); Világgazdasági Fórum (2016), „The Future of Jobs: Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution” (A munkák jövője: foglalkoztatás, képességek és munkaerő stratégia a negyedik ipari forradalomhoz); OECD, IMF, Világbank és ILO (2015), „Income inequality and labour income share in G20 countries: Trends, Impacts and Causes” (A jövedelmek egyenlőtlensége és a jövedelem aránya a G20 országokban: trendek, hatások és okok).

⁴ „Az európai gazdasági és monetáris unió megvalósítása”, a jelentés szerzője: Jean-Claude Juncker, szorosan együttműködve a következőkkel: Donald Tusk, Jeroen Dijsselbloem, Mario Draghi és Martin Schulz, 2015. június. A jelentéshez fűzött közös hozzászólásukban Franciaország és Németország például kiemelte, hogy meg kell erősíteni az együttműködést és a közös irányt egyes területeken, mint például az aktív munkaerő-piaci

kell törekednie”, és hogy „a GMU csak úgy lehet sikeres, ha az euróövezet valamennyi tagállamában jól és méltányosan működnek a munkaerőpiacok és a jóléti rendszerek”. Miközben emlékeztet arra, hogy nem létezik „mindenkire egyaránt érvényes” sablon, a jelentés hangsúlyozza, hogy ennek ellenére a tagállamok gyakran hasonló kihívásokkal küzdenek. A jelentés arra is felhívja a figyelmet, hogy az euróövezeten belüli ellenállóbb gazdasági struktúrák kialakítására irányuló, szélesebb körű, felfelé irányuló konvergenciafolyamat részeként nagyobb hangsúlyt kell fektetni a foglalkoztatási és szociális teljesítményre.

Ez nem csupán politikai vagy társadalmi, hanem gazdasági szükségszerűség is: az elmúlt másfél évtized tapasztalatai azt mutatták, hogy az egy vagy több tagállamban tartósan fennálló egyenlőtlenségek a teljes euróövezet stabilitását veszélyeztethetik, és hogy az ezen egyenlőtlenségek korrekciójára való képtelenség még további költséges eltérést eredményezhet. A 2007–2008. évi válságot követően az euróövezet heterogénebbé vált; néhány országot különösen rosszul érintett a válság, és ez a heterogenitás csak hosszabb idő alatt csökkenthető. Előretekintve egyértelmű, hogy az euróövezet jövőbeni sikere nem kis mértékben függ a nemzeti munkaerőpiacok és jóléti rendszerek hatékonyságától, valamint a gazdaság sokkhatások semlegesítésére és a sokkokhoz történő alkalmazkodásra való képességétől.

A jól teljesítő és befogadó munkaerőpiacoknak hatékonyan kell ötvözniük a rugalmasság és a biztonság elemeit, amely magasabb szintű foglalkoztatást és korrekciós készségeket eredményezhet. A „rugalmas biztonság” ehhez kapcsolódó fogalma nem újdonság, de a válságot követően és a munka változó világára tekintettel időszzerűvé vált annak újbóli meghatározása, hogy hogyan alkalmazható az a legjobban a gyakorlatban. A cégek kiszámítható és jogilag biztonságos üzleti környezetben, valamint abban érdekeltek, hogy képzett és termelékeny munkaerőt vonzzanak, és hogy képesek legyenek alkalmazkodni a gyorsan változó piaci realitásokhoz. A munkavállalók érdeke a munka és a jövedelem biztonsága, hogy össze tudják egyeztetni a munkát a magánélettel, és hogy mindeközben új kihívásokkal nézhessenek szembe és alkalmazkodjanak a pályafutásuk alatt, valamint hogy folyamatosan készségeket halmozzanak fel egész életen át. A munkanélküli és inaktív személyek gyakran próbálnak olyan utat találni a munka világába, amely nem ejti őket alacsony színvonalú és alulfizetett vagy őket alapvető szociális jogaiktól megfosztó munkák csapdájába. A gazdaság és a társadalom érdeke (különösen az euróövezeten belül) a képességek jobb fejlődése és felhasználása, a nagyobb agilitás és ellenálló képesség elérése, a társadalmi kohézió és a jogok, kötelezettségek és jövedelmek igazságos és hatékony elosztása akár több generáción keresztül is.

Ugyanakkor a magas munkanélküliség és a népesség előregedése, a költségvetésekre nehezedő nyomás és az országok közt a makrogazdasági egyensúlytalanságok miatt túlgűrűző hatások minimumra csökkentésének igénye számos szempontból előtérbe helyezik a nemzeti jóléti rendszerek teljesítményének kérdését: először is, a növekvő társadalmi szükségletek és a szegénység kezelésének igénye alapján azok megfelelőségével és fiskális fenntarthatóságával kapcsolatban; másodszor, mind munkáltatói, mind munkakeresői szempontból a munkahelyteremtésre gyakorolt hatásukkal kapcsolatban, ideértve a munka ellentételezésére vonatkozó képességüket és az emberek képességeinek és készségeinek erősítését annak érdekében, hogy teljes jogú tagjai lehessenek a társadalomnak; és

politikák és a szociális biztonsági rendszerek terén. Lásd szintén: Európai Politikai Stratégiai Központ (2015): „A gazdasági és monetáris unió társadalmi dimenziója”.

harmadszor, egy olyan vonatkozással kapcsolatban, amely a tagok makrogazdasági sokkok tompítására és az automatikus stabilizációs szerep betöltésére való képességére tekintettel különösen fontos az euróövezet számára. A magas szintű foglalkoztatás, az alacsony munkanélküliség és a megfelelően kialakított jóléti rendszerek kulcsfontosságúak a stabil költségvetések szempontjából, és a munkaerőpiac és a társadalmi teljesítmény túlzott eltérései az euróövezet működését veszélyeztetik. Az uniós szintű költségvetési felügyelet javítására tett lépések részeként a jelentős részben a jóléti rendszerekből álló költségvetés minőségével kapcsolatos reflexiók fokozott figyelmet eredményeztek az állami bevételek és kiadások igazságosságával és hatékonyságával kapcsolatos kérdésekben.

2.4. Jelentős tapasztalatra alapozás

A szociális jogok európai pillére nagy mennyiségű tapasztalatra és gyakorlatra támaszkodhat: számos téren a világon legjobban teljesítő államok Európában találhatóak, és a megoldások közismertek. Ugyanakkor napjaink kihívásainak mértékére tekintettel a megelégedettség és a *status quo* fenntartása nem lehetséges. Sokat kell tanulni a világszerte gyorsan változó realitásokból is.

Annak elismerése mellett, hogy a tagállamokban a helyzet jelentősen eltér, a pillér nemzeti, európai és nemzetközi szinten is támogatott közös értékekre és elvekre is építkézhet. Ezeket az értékeket és elveket nagyrészt olyan referenciadokumentumok tartalmazzák, mint például az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ), az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ), az Alapjogi Charta és az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata, valamint olyan nemzetközi dokumentumok, mint például az Európa Tanács által elfogadott Szociális Charta és az ILO ajánlások.

Ezek gyakran számos területet érintenek, amelyeken belül alapelveket és minimumszabályokat határoznak meg, amelyeket nemzeti, regionális vagy helyi szinten kell kiegészíteni. Következésképpen Európában a legfőbb kérdés nem feltétlenül a jogok elismerése, hanem inkább azok tényleges alkalmazása és megvalósítása, tekintettel a társadalmi, jogi és gazdasági környezet gyors változására.

Az évek során a Bizottság kezdeményezéseket tett a sürgető prioritásokkal kapcsolatos törekvések megerősítésére és az EU vívmányainak megújítására. Ezek a törekvések a jobb szabályozás gondolatát követik: ez nem kevesebb szabályozást, hanem a szabályozás olyan megközelítését jelenti, amely teljes körűen figyelembe veszi az adott gazdasági, társadalmi és környezeti hatásokat annak biztosítása érdekében, hogy mindegyik kezdeményezés a lehető legjobb módon érje el célját. E megbízatása során a Bizottság bevezette a 2014–2020-as költségvetési időszakra vonatkozó Európai Strukturális és Beruházási Alapokat, amelyeknek mintegy 20%-át az Európai Szociális Alapon keresztül mozgósítja. Számos fronton tett intézkedéseket, csak hogy egy párat említsünk:

- a gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterében nagyobb figyelem szentelése a szociális megfontolásoknak, társadalmi mutatók alkalmazása az úgynevezett makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárásban, a „társadalmi hatásértékelés” népszerűsítése és az új stabilitási támogatási program Görögországra gyakorolt társadalmi hatásának felmérése;
- a társadalmi célkitűzések érvényesítése olyan kiemelt kezdeményezések keretében, mint például az európai beruházási terv, az energiaunió és az egységes digitális piac;

- a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó stratégiai kötelezettségvállalás benyújtása a 2016 és 2019 közötti időszakra;
- anyagi támogatás nyújtása a tagállamok részére az Ifjúsági Garancia létrehozására, amelynek alapján minden 25 év alatti fiatal az iskolarendszerű oktatás elhagyását vagy a munkanélkülivé válását követő 4 hónapon belül megfelelő színvonalú és konkrét ajánlatot kell, hogy kapjon.
- a tartósan munkanélküli személyek munkaerő-piaci reintegrációjára vonatkozó útmutató kibocsátása a tagállamok részére;
- egy európai akadálymentesítési intézkedéscsomagra vonatkozó javaslat előterjesztése annak elősegítése érdekében, hogy a fogyatékkal élők az egységes piacon hozzáférhessenek az alapvető termékekhez és szolgáltatásokhoz.
- a munkavállalók kiküldetéséről szóló irányelv átdolgozására vonatkozó javaslat előterjesztése az ugyanazon a helyen egyenlő munkáért egyenlő bér elvének támogatása érdekében.

A munka egyidejűleg a szociális jogok európai pillérével kapcsolatos konzultációval 2016-ban is folytatódik számos további vonatkozásban: újrakezdés a dolgozó szülők munka és magánélet közötti egyensúlyának elősegítésére; egy európai készség menetrend; és a 24 munkahelyi egészségvédelemről és biztonságról szóló irányelv alapos értékelése; ennek a munkának hozzá kell járulnia az említett vonatkozások relevanciájának, hatékonyságának és koherenciájának felméréséhez annak érdekében, hogy a munkavállalók egészsége és biztonsága védelmének magas szintjét lehessen fenntartani az új veszélyekre tekintettel, miközben egyszerűsödne és modernebbé válna az alkalmazandó jogi szabályozás, a kkv-k indulásának megkönnyítése érdekében is. Ezek a példák szemléltetik, hogy az EU milyen támogató, iránymutató és szabályozási szerepet tölthet be szociális téren, és hogy a pillér létrehozásának következményeként milyen további intézkedések bontakozhatnak ki.

A szociális párbeszéd valamennyi szinten történő ösztönzése is a Bizottság egyik legfőbb prioritása. Az uniós szociális párbeszéd újrakezdéséről tartott magas szintű konferenciát követően, 2015. márciusban a szociális partnerek egy mélyreható foglalkoztatási elemzés és közös munkaprogram elvégzésére vonatkozó ágazatközi szintű megállapodást kötöttek a 2015 és 2017 közötti időszakra. Tárgyalások kezdődtek egy, a tevékeny időskorra vonatkozó önálló keretmegállapodásról; a munka és a magánélet közötti egyensúly kérdésével kapcsolatban levont közös következtetések elkészítése folyamatban van, és a munkacsoport ellenőrzi a korábbi önálló keretmegállapodások tagok általi végrehajtását. Az uniós szektorális szociális partnerek, amelyek 43 különböző iparágat és a munkaerő 75%-át képviselik, továbbra is folytatják megfelelő közös munkaprogramjaik végrehajtását.

3. A szociális jogok európai pillére: szerepe, terjedelme és jogi természete

A pillér célja, hogy számos alapelvet fogalmazzon meg a jól működő és méltányos munkaerőpiacok és jóléti rendszerek támogatására. Amint Juncker elnök jelezte, a pillér az euróövezeten belül indul el, lehetővé téve ugyanakkor a többi uniós tagállam számára, hogy csatlakozzanak hozzá, ha szeretnék.

Következésképpen a pillér a meglévő uniós szintű szociális vívmányokra fog építeni és azokat egészíti majd ki, továbbá az abban foglalt elvek kifejezetten az euróövezetet érintő szükségletek és kihívások kezelésére fognak összpontosítani. Létrehozását követően a pillér egy olyan referenciakeretté válna, amely az abban részt vevő tagállamok foglalkoztatási és

szociális teljesítményének követésére, a nemzeti szintű reformok beindítására és – közelebbről – az euróövezeten belül a megújult konvergenciafolyamat iránytűjeként szolgál.

3.1. A napjaink realitásaihoz és a jövőbeni realitásokhoz illeszkedő elvek felvázolása

A pillér jelen közlemény mellékletét képező első előzetes vázlatát vitára bocsátjuk. Az elveket a részt vevő tagállamok teljesítménye szempontjából betöltött gazdasági és társadalmi jelentőségük alapján választottuk ki.

A vázlat három fő címszó köré épül:

- Esélyegyenlőség és hozzáférés a munkaerőpiachoz, ideértve a képességek fejlesztését és az élethosszig tartó tanulást és a foglalkoztatás aktív támogatását a foglalkoztatási lehetőségek növelése, a különböző státuszok közötti váltás elősegítése és az egyének foglalkoztathatóságának javítása érdekében.
- Méltányos munkafeltételek, a munkáltatók és a munkavállalók jogai és kötelezettségei, valamint a rugalmasság és a biztonsági elemek közötti megfelelő és megbízható egyensúly kialakítása a munkahelyteremtés, a munkavégzés megkezdésének, a cégek alkalmazkodóképességének és a szociális párbeszéd elősegítése érdekében.
- Megfelelő és fenntartható szociális védelem és a kiváló minőségű alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés, ideértve a gyermekgondozást, az egészségügyet és a tartós gondozást-ápolást, a méltó életvitel és a kockázatokkal szembeni védelem biztosítása, valamint az egyének foglalkoztatásban és általában véve a társadalomban való teljes körű részvételének lehetővé tétele érdekében.

Számos politikai terület azonosítható, amelyekhez különböző elvek kapcsolódnak. Ezen elvek kiindulópontja az uniós és más lényeges jogforrásokban már rögzített számos jog, és azok a lehető legrészletesebben rögzítik azok alkalmazásának lehetséges módjait. Ezek a megfogalmazások az uniós szinten meglévő iránymutatásokból is merítenek, például a gazdaságpolitikai koordinációval összefüggésben, és emellett a legújabb trendeket próbálják megragadni.

Minden ilyen elv tekintetében a helyzet Európán belül jelentősen eltér, és rengeteg kis és nagy gyakorlati nehézséggel kell megbirkózni. Ezek jellemzően az egyének, a cégek és a társadalom különböző érdekeivel, a rövid és hosszú távú megoldások közötti esetleges kompromisszumokkal, a munka fogalmának elmosódásából is eredő „szürke zónák” létezésével, valamint a „ki mit fizet” kérdésével is kapcsolatosak attól függően, hogy adott esetben a magán- vagy állami finanszírozásnak szántak-e szerepet. Az olyan új szabványok és gyakorlatok kialakítása is kihívást jelent, amelyek összhangban lehetnek a régiók és tagállamok közötti felfelé irányuló konvergenciafolyamat fenntartását célzó dinamikus gazdaság szükségleteivel.

A pillér és a pillérhez vezető vita alapját képező elgondolás az, hogy ne rejtjük el ezeket a különbségeket és feszültségeket, hanem olyan új színben tüntessük fel és közelítsük meg azokat, amely figyelembe veszi a munka világának változó realitásait és az Európa-szerte eltérő helyzeteket. Ennek során a pillér hozzájárul a munkahelyen és a társadalomban a szociális jogok modernizálásához, szélesítéséhez és elmélyítéséhez azáltal, hogy elősegíti

azok tényleges érvényesítését és olyan gyakorlatokat támogat, amelyek az egyén, a cégek és a társadalom szempontjából előnyösek lehetnek.

3.2. Érték hozzáadása az euróövezetnek és az EU egészéhez

A pillér nem ismétli meg és nem írja körül más szavakkal az EU vívmányait: ehelyett olyan részletesebb elveket és kötelezettségvállalásokat fogalmaz meg, amelyek az euróövezeten belül nagyobb fokú konvergenciához vezethetnek. És, ahogyan a pillér nem váltja fel a vívmányokat, ugyanúgy az itt javasolt elvek sem váltják fel a meglévő jogokat, hanem a nemzeti foglalkoztatási és szociálpolitikák felmérésére és jövőbeni jobb teljesítményének elérésére kínálnak lehetőséget.

Ugyanakkor a pillér létrehozásához vezető eljárás egy lehetőség is a vívmányok felülvizsgálatára. A jelenlegi vívmányok lépésről lépésre, különböző időpontokban születtek meg, és egyes területeket jobban lefednek, mint másokat. A pillérrel kapcsolatos konzultáció lehetőséget ad a vívmányok holisztikus szemléletére, relevanciájának felülvizsgálatára az új trendek alapján és a jövőbeni fellépés esetleges területeinek meghatározására a megfelelő szinten.

E számbavétel különösen az alábbi kérdések megválaszolását szolgálja: hiányos-e a vívmányok végrehajtása? Vannak-e alapvető hézagok az uniós szinten rögzített szociális jogokban? Hogyan vehetőek számításba ezek a hiányok és/vagy hézagok? A pillérre vonatkozó konzultációs eljárást ezért tettük az összes tagállam számára elérhetővé; az euróövezeten kívüli tagállamok pedig eldönthetik a konzultáció segítségével, hogy csatlakoznak-e a szociális jogok európai pilléréhez.

A pillér létrehozása érdekében végzett munka ki fogja egészíteni a GMU elmélyítésével kapcsolatos, folyamatban lévő egyéb törekvéseket,⁵ és hozzájárul a 2017 tavaszán kiadni tervezett, az európai GMU jövőjéről szóló fehér könyvvel kapcsolatos munkához. Közelebbről, az öt elnöknek az európai GMU megvalósításáról szóló jelentése rámutatott arra, hogy az ellenállóbb gazdasági struktúrák irányába mutató konvergenciafolyamat folytatására és arra van szükség, hogy az ilyen folyamatok középtávon kötelezőbbek legyenek. Ez egy sor közös, többek között a munkaerőpiacokra koncentráló, magas szintű szabvány rögzítésével érhető el.

Végül a pillér jogi természetének figyelembe kell vennie az uniós és euróövezeti szintű terjedelmet és jogi korlátozásokat. Például az Európai Unió működéséről szóló szerződés 153. cikke egyértelműen nem biztosít hatáskört az Uniónak a „fizetés” szabályozására.

Bár a pillér létrehozása során számos eszköz (például ajánlás) figyelembe vehető, a Bizottság elengedhetetlennek tartja a Parlament és a Tanács, valamint más uniós intézmények bevonását, valamint széles körű támogatás megszerzését a pillér végrehajtására.

⁵ 2015. október 21-i COM(2015) 600, Lépések a gazdasági és monetáris unió kiteljesítése felé.

4. A konzultáció céljai

A pillér létrehozása egy lehetőség a meglévő szociális jogokkal, az euróövezet konkrét szükségleteivel, a munka világának változó realitásaival és az összes szinten szükséges reformokkal kapcsolatos gondolkodás folytatására. Ezért a konzultációs eljárásnak a lehető legnagyobb horderővel kell rendelkeznie.

4.1. Javasolt eredmény

A konzultációs eljárás három fő célt szolgál:

- Az első cél az EU jelenlegi vívmányainak felmérése. Közelebbről, a konzultációnak segítséget kell nyújtania annak meghatározásához, hogy a meglévő jogokat milyen mértékben alkalmazzák, és azok milyen mértékben maradnak továbbra is relevánsak a jelenlegi és jövőbeli kihívások szempontjából, illetve hogy meg kell-e fontolni e jogok megvalósítása új módszereinek esetleges alkalmazását.
- A második cél a demográfiai trendek, az új technológiák és a munkavégzés, valamint a szociális körülmények szempontjából jelentős egyéb tényezők hatására kialakuló munkavégzésiminta- és társadalmi trendek tükrözése. A társadalmi innovációval kapcsolatos legjobb gyakorlatok és tanulságok meghatározását aktívan ösztönözni kell.
- A harmadik cél a magának a szociális jogok európai pillérének vázlatával kapcsolatos vélemények és visszajelzések gyűjtése. A konzultáció a pillér szerepének, terjedelmének és tartalmának, csakúgy mint a gazdasági és monetáris unió szociális dimenziójának részeként betöltött szerepének megvitatására, az euróövezet konkrét igényeinek mérlegelésére, az itt javasolt elvek sajátosságának, valamint az ezekhez kapcsolódó kihívások megvitatására fog szolgálni. A konzultáció az euróövezeten kívüli tagállamokat is segíti annak eldöntésében, hogy részt vegyenek-e a pillérben.

A konzultációs eljárást 2016. december 31-ig kell befejezni, hogy az alapját képezhesse a Bizottság által 2017 elején benyújtandó, a pillérre vonatkozó végső javaslatnak.

4.2. Mozgósítás a vitában való részvételre

Az elkövetkezendő hónapokban a Bizottság aktívan együtt fog működni más uniós intézményekkel, nemzeti hatóságokkal és parlamentekkel, a szakszervezetekkel és a vállalkozói szövetségekkel, a nem kormányzati szervezetekkel, a szociális szolgáltatásokat nyújtókkal, akadémikus szakértőkkel és a nyilvánossággal. A Bizottság nemzeti szinten tagállami képviselőinek közreműködésével mozdítja elő a vitát,

Az uniós szociális partnereket arra fogjuk bátorítani, hogy aktív szerepet töltsenek be a pillér kialakításában. A Bizottság ki fogja kérni az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága véleményét is.

4.3. Strukturált visszajelzés

A nyilvános konzultáció mellett három – fent megjelölt eredményenként egy – munkafolyamatot szervezünk meg, amelyek hozzájárulnak a vitához:

- Az EU szociális vívmányai: számbavétel.

- A munkavégzés és a jóléti rendszerek jövője: kihívások és lehetőségek.
- A szociális jogok európai pillérének a mélyebb és méltányosabb GMU részként betöltött szerepe

A Bizottság 2016 végén európai konferenciát fog tartani, hogy összegyűjtse a visszajelzéseket.

4.4. Tájékoztatás a vitáról

A konzultációra külön tematikus weboldal szolgál: <http://ec.europa.eu/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights>

Ez tartalmazni fogja:

- a jelen közleményt és az annak alapjául szolgáló bizottsági szolgálati munkadokumentumokat,
- a Bizottság szolgálatait által elkészített és a pillér jelen közleményhez csatolt vázlatában szereplő területek mögött meghúzódó gazdasági és jogi indokokat részletesebben bemutató tájékoztatót,
- a fent említett egyes munkafolyamatok részeként előirányzott tevékenységeket,
- az uniós és nemzeti szinten a következő hónapokban megtartani tervezett találkozók és események listáját.

5. A konzultáció során felvetendő kérdések

A Bizottság felkéri az összes érdekelt felet, hogy a jelen közleményben foglalt kérdéseket **2016. december 31-ig** válaszolja meg és eddig az időpontig tegye meg az esetleges észrevételeit is.

Ehhez töltse ki az online kérdőívet, amelyet a fent említett, tematikus weboldalon talál meg, vagy küldjön e-mailt az alábbi címre:

EMPL-EUROPEAN-PILLAR-OF-SOCIAL-RIGHTS@ec.europa.eu,

vagy levélben válaszoljon a konzultációra, és válaszait küldje el az alábbi címre:

EUROPEAN COMMISSION
Directorate-General Employment, Social Affairs and Inclusion
Rue Joseph II, 27 – 00/120
B-1049 BRUXELLES ⁶

Az Európai Bizottság az alábbi kérdésekben vár véleményt:

A szociális helyzetről és az EU szociális vívmányairól

⁶ Felhívjuk szíves figyelmét, hogy a konzultáció során beérkezett válaszokat és észrevételeket a válaszadó nevével együtt tesszük közzé az interneten, kivéve, ha a válaszadó nem járul hozzá személyes adatainak nyilvánosságra hozatalához, mivel az megítélése szerint jogos érdekeinek sérelméhez vezetne. Ebben az esetben megvan a lehetőség a válaszok és észrevételek anonim közzétételére. Máskülönben a válaszok és észrevételek közzétételére nem kerül sor, és a Bizottság alapvetően azok tartalmát sem veszi figyelembe.

1. Ön szerint melyek a legsürgetőbb foglalkoztatási és szociális prioritások?
2. Hogyan kezelhetjük az Európa-szerte különböző foglalkoztatási és szociális helyzeteket?
3. Naprakészek-e az EU vívmányai, és lát-e lehetőséget további uniós fellépésre?

A munka és a jóléti rendszerek jövőjéről

4. Ön szerint mely trendek a leginkább átalakító jellegűek?
5. Mely fő veszélyek és lehetőségek kapcsolódnak ezekhez a trendekhez?
6. Léteznek-e olyan – meglévő vagy kialakulóban lévő – politikák, intézmények vagy céges gyakorlatok, amelyeket referenciaként ajánlana?

A szociális jogok európai pilléréről

7. Egyetért-e a szociális jogok európai pillérének létrehozására itt felvázolt megközelítéssel?
8. Egyetért-e a pillér céljával és az annak keretében tervezett politikai területekkel és elvekkel? Vannak-e olyan aspektusok, amelyeket ezidáig nem fejtettek ki vagy fedtek le megfelelően?
9. Mely politikai területek és elvek lennének a legfontosabbak az euróövezet szempontjából a megújult konvergenciafolyamat részeként?
10. Ezeket hogyan kellene kifejezésre juttatni és működőképessé tenni? Közelebbről, érti-e az egyes területeken meghatározott minimumszabályok vagy hivatkozási alapok célját és hozzáadott értékét, és, ha igen, melyeket?

A tervezett pillér minden egyes politikai területére és elvére tehet észrevételt, ha kitölt egy részletesebb online kérdőívet, amely a konzultációs weboldalon található.